

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної та
наукової роботи Зоря А.Б.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОДІАГНОСТИКА»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Миколаїв, 2022

Робоча програма освітньої компоненти «**ПСИХОДІАГНОСТИКА**» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, ОП Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни «**ПСИХОДІАГНОСТИКА**» погоджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Петьков В.А.

Робоча програма навчальної дисципліни «**ПСИХОДІАГНОСТИКА**» погоджено на Вченій раді університету

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова ВР Волков М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» (шифр і назва)	Обов’язкова	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		6-й	6-й
Тижневих аудиторних годин для форм навчання: ОФН – 4 год. ЗФН – 10, 8	Перший бакалаврський рівень	Лекції	
		28год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		64 год.	102 год.
		Індивідуальні завдання: -	
	Вид контролю: іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для очної форми навчання – 120 год.: 56 год. – аудиторні заняття, 64 год. – самостійна робота (45% до 55%).

для заочної форми навчання – 150 год.: 18 год. – аудиторні заняття, 130 год. – самостійна робота (15 % до 85 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - формування у студентів системи сучасних знань та уявлень про вітчизняні і зарубіжні розробки в області питань теорії, історії та методології психодіагностики, вивчення конкретних методик діагностики особистісних особливостей, мотивації, здібностей, міжособистісних стосунків, свідомості та самосвідомості, засвоєння засобів психометричної перевірки діагностичного матеріалу.

Завдання:

- Надати основні знання про психодіагностичний метод та діагностичні підходи
- Надати основні знання про поняття психологічного діагнозу
- Ознайомити студентів з основними етапами діагностичного процесу
- Окреслити основні етапи розвитку психодіагностики як науки
- Ознайомити студентів з етичним кодексом психолога
- ознайомлення студентів з основними розділами психодіагностики;
- ознайомити студентів з основними підходами класифікації психодіагностичних методик;
- надати студентам знання про інструменти та завдання діагностики інтелекту
- Ознайомити студентів з можливостями та специфікою суб'єктивних тестів
- Ознайомити студентів з основними проективними методиками

Під час вивчення дисципліни «Психодіагностика» у здобувачів мають сформуватися наступні компетентності:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

II. Фахові:

ФК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

ФК 11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання .

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги вимірювати індивідуальні та психологічні показники особистості. Це означає здатність оцінити зміни у розвитку психіки та коригувати їх.

ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно та письмово.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 год. / 4 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Психодіагностика як наука.

Тема 1. Психодіагностика як наука. Історія розвитку психодіагностики

Тема 2. Психометричні основи психодіагностики.

Тема 3. Психодіагностичний метод. Класифікація психодіагностичних методів

Кредит 2. Діагностика інтелекту

Тема 4. Дослідження інтелекту. Визначення інтелекту та факторів, що впливають на рівень IQ.

Тема 5. Теорії інтелекту. Види інтелекту

Тема 6. Методики вивчення інтелектуальної сфери

Кредит 3. Психодіагностика особистості

Тема 7. Особистість як об'єкт психодіагностичного дослідження

Тема 8. Діагностика мотиваційної сфери особистості

Тема 9. Проективний метод вивчення несвідомого

Кредит 4. Психодіагностика міжособистісних

взаємин.

Тема 10. Діагностика індивідуально – особистісних властивостей, що впливають на міжособистісні взаємини.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	очна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	л а б	і н д	с.р.		л	п	л а б	ін д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кредит 1. Психодіагностика як наука.												
Тема 1. Психодіагностика як наука. Історія розвитку психодіагностики	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Психометричні основи психодіагностики	8	2	2			4	10		2			8
Тема 3. Психодіагностичний метод. Класифікація психодіагностичних методів	12	2	4			6	10					10
Разом за кредитом 1	30	6	8			16	30	2	2			26
Кредит 2 Діагностика інтелекту												
Тема 4. Дослідження інтелекту. Визначення інтелекту та факторів, що впливають на рівень IQ.	8	2	2			4	10	2				8
Тема 5. Теорії інтелекту. Види інтелекту	10	2	2			6	10		2			8
Тема 6. Методи вивчення інтелектуальної сфери	12	4	2			6	10					10
Разом за кредитом 2	30	8	6			16	30	2	2			26

Кредит 3 Психодіагностика особистості											
Тема 7. Особистість як об'єкт психодіагностичного дослідження	10	2	2			6	10	2			8
Тема 8. Діагностика мотиваційної сфери особистості	10	2	2			6	10		2		8
Тема 9. Проективний метод вивчення несвідомого	10	2	4			4	10				10
Разом за кредитом 3	30	6	8			16	30	2	2		26
Кредит 4 Психодіагностика міжособистісних взаємин.											
Тема 10. Діагностика індивідуально – особистісних властивостей, що впливають на міжособистісні взаємини.	30	8	6			16	30	4	2		24
Разом за кредитом 4	30	8	6			16	30	4	2		24
Всього разом:	120	28	28			64	120	10	8		102

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Психодіагностика як наука. Історія розвитку психодіагностики	2	
2	Психометричні основи психодіагностики.	2	2
3	Психодіагностичний метод. Класифікація психодіагностичних методів	4	
4	Дослідження інтелекту. Визначення інтелекту та факторів, що впливають на рівень IQ.	2	
5	Теорії інтелекту. Види інтелекту	2	2
6	Методики вивчення інтелектуальної сфери	2	
7	Особистість як об'єкт психодіагностичного дослідження	2	
8	Діагностика мотиваційної сфери особистості	2	2
9	Проективний метод вивчення несвідомого	4	
10	Діагностика індивідуально – особистісних властивостей, що впливають на міжособистісні взаємини.	6	2
Всього:		28 год.	8 год.

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Ознайомитись та законспектувати основні положення психоаналітичної психодіагностики особистості за Н.Мак - Вільямс	6	8
2	Ознайомитись із проективним підходом. Законспектувати основні положення	4	8
3	Провести дослідження за допомогою малюнків та проаналізувати.	6	10
4	Провести дослідження методикою Д.Векслера	4	8
5	Провести методику ММРІ, скласти профіль особистості	6	8

6	Розробити схему-план написання психологічного заключення по результатам дослідження	6	10
7	Провести дослідження методикою Лірі	6	8
8	Провести дослідження методикою Р.Кеттелла, скласти особистісну характеристику	6	8
9	Ознайомитись з проєктивним метод вивчення несвідомого	4	10
10	Провести дослідження індивідуально – особистісних властивостей, що впливають на міжособистісні взаємини.	16	24
Всього:		64 год.	102 год.

8. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

9. Методи навчання

Традиційні методи навчання:

1. пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; застосовується для передачі великого масиву інформації;

2. репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила, діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях;

3. метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання, студенти як би стають свідками й співучасниками наукового пошуку;

4. частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок, процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками, найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на практичних заняттях і колоквіумах;

5. дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру; ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільш повно.

Активні методи навчання:

6. *практичні вправи*, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;

7. *аналіз конкретних ситуацій* як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчаться формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;

8. *робота в малих навчальних групах*, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

9. *ділові ігри* носять комплексний характер і проводяться для студентів на основі закордонних методик, сприяючи більш глибокому розумінню й ефективному закріпленню вивчених ними дисциплін.

Широко використовуються *методи відео й комп'ютерної комунікації*.

10.Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань (іспиту).

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань.

Періодична форма контролю – виконання комплексних контрольних робіт, розробка проектів, колоквіуми, творчі роботи.

Форма підсумкового контролю – іспит на основі суми балів набраних за кожний кредит та його складання.

Критеріями оцінювання є:

а) при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мови; впевненість, емоційність та аргументованість;

використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

б) при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки.

Оцінювання знань студентів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Етапи розвитку психодіагностики.
2. Предмет та завдання психодіагностики.
3. Міждисциплінарні зв'язки психодіагностики. Сфери застосування методів психодіагностики.
4. Класифікація психодіагностичних методик.
5. Вимоги до психодіагностичних методів, рівня кваліфікації психолога та до етичних норм в психодіагностиці.
6. Вимірювання в психології.
7. Об'єктивні та суб'єктивні підходи в психодіагностиці.
8. Генеральна сукупність і вибірка стандартизації, репрезентативність.
9. Валідність і надійність тестів.
10. Планування психодіагностичної роботи.
11. Стандартизація умов та процедур психодіагностики.
12. Етапи збору, обробки та інтерпретації емпіричних даних.
13. Діагноз і прогноз. Діагностичний висновок, психологічна характеристика.
14. Опитувальник ЕРІ Г.Айзенка

15. Опитувальник Шмішека.
16. Спостереження як загальнонауковий метод.
17. Види спостереження (пряме, опосередковане, “включене”, суцільне, вибіркове).
18. Фіксація результатів спостережень та аналіз його результатів.
19. Стандартизації процедури спостереження та шляхи підвищення надійності висновків. Типові помилки при проведенні спостереження.
20. Бесіда та її види (індивідуальна, групова).
21. Інтерв'ю, стандартизоване інтерв'ю.
22. Етапи, прийоми, чинники успішного проведення бесіди.
23. Тривалість та етапи проведення бесіди: знайомство, розминка, основна частина, завершення та вихід з контакту.
24. Феномен довіри. Прийоми встановлення психологічного контакту.
25. Чинники, що впливають на успішність проведення бесіди.
26. Фіксація результатів бесіди.
27. Види запитань, використання пауз, перефраз тощо.
28. Контент-аналіз текстів.
29. Основні властивості ВНД та їх дослідження.
30. Вимірювальні та апаратурні методи (швидкість реакції, працездатність, лабільність, витривалість) дослідження ВНД.
31. Тести досягнень.
32. Експертна оцінка.
33. Самооцінка функціональних станів (САН Доскіна),
34. Застосування опитувальників (Айзенка, Стреляу, Русалова та ін.).
35. Феномен брехні та нещирості.
36. Психофізіологічні кореляти брехні.
37. Візуальна діагностика ознак нещирості та неправди.
38. Детектор брехні: історія та сучасний стан.
39. Особливості складання поліграфних тестів.
40. Перспективи використання поліграфних пристроїв в Україні.
41. “Калібровка” ознак нещирості та неправди при опитуванні,
42. Пізнавальні процеси: відчуття, сприймання, уваги, пам'яті, мислення та їх особливості:
43. Лабораторний та природний експеримент.
44. Тести “олівця й паперу”.
45. Куб Лінка, Кубики Кооса.
46. Прикладне значення виявлення індивідуальних відмінностей у розвитку пізнавальних процесів.
47. Задатки та здібності – загальні та спеціальні.
48. Теоретичні моделі інтелекту (Спірмена, Тернстоуна, Гілфорда).
49. Тести інтелекту (огляд).
50. Тест Біне-Сімона,
51. Тест Векслера,
52. Тести Айзенка, Кеттелла, Равена, вільні від впливу культури.
53. Тест структури інтелекту Амтхауера,

54. Методики КОТ, ШТУР.
55. Тести креативності та розумової обдарованості.
56. Тести “соціального” інтелекту.
57. Види опитувань в психології та соціології: стандартизоване інтерв’ю, аудиторне, телефонне, поштове опитування.
58. Переваги та недоліки методу опитування.
59. Розробка програми та організація опитування. Різновиди формулювань запитань.
60. Методи обробки результатів опитування.
61. Практичне використання результатів опитування.
62. Шкали для вимірювання тривоги, депресії, інших окремих рис особистості: проблема валідності та надійності.
63. Типи та кількість запитань, типові помилки при формулюванні запитань.
64. Стандартизація шкал опитувальників.
65. Опитувальники Айзенка, Кеттелла, Леонгарда-Шмішека: призначення та особливості інтерпретації отриманих результатів.
66. Загальна характеристика та методика застосування опитувальника ММРІ та його модифікацій.
67. Класифікація проєктивних методик за особливостями вербальних чи невербальних стимулів і реакції респондента.
68. Асоціативний експеримент, метод незакінчених речень, оповідань; метод піктограм.
69. Тести чорнильні плями Роршаха, ТАТ, МАТ, ДАТ, мотиваційний тест Хекхаузена, фрустрації Розенцвейга, “тест руки” тощо.
70. Проєктивні тести “другого покоління” (С.Маркета, Л.Сонді, М.Люшера тощо).
71. Психографічні методи і графологія.
72. Довільне та тематичне малювання.
73. Малюнок сім’ї,
74. Автопортрет та малюнок людини,
75. “Дім-дерево-людина”,
76. “Неіснуюча тварина” .
77. Життєвий шлях особистості, його етапи; «нормальні кризи» життя.
78. Вивчення біографії особистості та життєвого задуму.
79. Психологічний вік людини.
80. Каузометрія, “LifeLine”, “Персоплан” та інші нові методи психологічного дослідження життєвого шляху.
81. Тести Лірі, Томаса, КОЗ, РСК та їх використання.
82. Вивчення міжособових стосунків в колективі. Згуртованість та сумісність групи.
83. Комп’ютеризація психодіагностичних методик і процедур (створення систем збору, обробки, збереження і інтерпретації даних).
84. АРМ психолога, експертні системи.
85. Обмеження і недоліки комп’ютеризації психодіагностичної роботи.
86. Перспективи комп’ютеризації психодіагностичних методик і процедур.

87. Конструювання батарей психодіагностичних методик.
88. Проведення комплексного психологічного обстеження (психологічної експертизи).
89. Узагальнення та перевірка результатів обстеження.
90. Складання психологічної характеристики особистості, групи.

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Психодіагностика».
2. Методичні вказівки для виконання лабораторних занять з дисципліни «Психодіагностика» студентами денної форм навчання галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність: 053 «Психологія»
3. Навчальні посібники.

12.Рекомендована література:

Основна література

1. Галян І. М. Психодіагностика. Навчальний посібник / І. М. Галян . - К.: Академвидав. - 2009. - 464 с.
2. Глуханюк Н.С. Практикум з психодіагностики/ Н.С. Глуханюк. М: Москва. – 2003. – 408 с.
3. Дуткевич Т.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності / Т.В. Дуткевич, О.В Савицька - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 256 с.
4. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики: навч.-метод. Посіб / С.А. Поліщук. – Суми : Університетська книга - 2009. – 226 с.

Допоміжна література

1. Акимов М.К. Психологическая диагностика / Под ред. М.К. Акимовой К.М.Гуревича. - СПб.: Питер, 2010. - 206 с.
2. Анастаси А. Психологическое тестирование/А . Анастаси, - СПб.:Питер, 2001. – 356 с.
3. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование: 7-ое междунар. Издание/ А. Анастаси, С. Урбина , - СПб.: Питер, 2012. - 346 с.
4. Бодалев А.А. Общая психодиагностика: Основы психодиагностики, немедицинской психотерапии и психологического консультирования / Под ред. А.А. Бодалева, В.В.Столина, СПб.: Питер, 2011. - 482 с
5. Блейхер В.М., Бурлачук Л.Ф. Психологическая диагностика интеллекта и личности/ В.М. Блейхер , Л.Ф. Бурлачук . — СПб.: Питер, 2003. — 351 с.
6. Бодалев А.А. Общая психодиагностика/ Под ред. А.А. Бодалева. – М.:МГУ, 1988. – 407 с..
7. Блох С. Введение в психотерапию / под ред. С. Блоха. –М.: Сфера. 1997. – 200 с.
8. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь –справочник по психодиагностике/ Л.Ф. Бурлачук , С.М. Морозов. СПб.: Питер, 2000. – 642 с.

9. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии / Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Качарян А.С. – К.:Киев, 2001.- 320 с.
- 10.Бурлачук Л.Ф .Психодиагностика / Л.Ф . Бурлачук, - СПб.: Питер, 2006 - 351 с.
- 11.Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика/ Л.Ф. Бурлачук. СПб.:Питер, - 2007, - 688 с.
- 12.Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика личности/ Л.Ф. Бурлачук. К.: Киев.1989, - 485 с.
- 13.Винникотт Д.В. Маленькие дети и их матери / Д.В. Винникотт. – М.:Москва, 1998. – 76 с.
- 14.Винникотт Д.В. Разговор с родителями / Д.В. Винникотт. – М. :Москва, 1995. – 92 с.
- 15.Гингер С. Гештальт – терапия контакта / С. Гингер С., А. Гингер. - СПб.: Специальная Литература, 1999.—287 с.
16. Гуревич К.М. Основы психодиагностики / под ред. К.М.Гуревича.- М.:Москва, 1981. – 374 с.
- 17.Мак-Вильямс Н. Психоаналитическая диагностика / Н. Мак-Вильямс. — М.: Класс, 1998. – 240 с.
- 18.Соколова Е.Т. Проективные методы исследования личности/ Е.Т. Соколова – М.:Москва, 1980. – 360 с.

Інформаційні ресурси

www.gumer.info

www.psylib.kiev.ua

www.psylib.org.ua